

אור השבת

הדלקת נרות - 18:50

מוצאי שבת - 19:51

* עפ"י זמני ת"א

עלון "אור השבת" מופץ ב-3,000 עותקים ביישובים: חולון, בת-ים, רחובות, ק. עקרון, מזכרת בתיה, נס ציונה, כפר בילו.

"והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע"

"ולא תקיא הארץ"

אתכם...

ארץ ישראל אינה כשאר הארצות, המקיימות בהן עובדי עבירה.

משל צנה הפכר מונה?

לכן מלכים שהאכילוהו דבר שאינו עומד במעיו, אלא מקיאו.

כך היא ארץ ישראל- אינה מקיימת בתוכה עובדי עבירה.

~ חז"ל ~

פרשות אחרי מות מתארת את עבודת הכהן הגדול ביום הכיפורים. בימים שביית המקדש היה קיים, כזכרון לעבודת הקודש שבטלה בחורבן- קבעו חז"ל לקרוא את הפרק הראשון בפרשה זו בין שחרית למוסף ביוז"כ.

הפרשה פותחת בפסוק: "וידבר ה' אל משה אזרי מות שני בני אהרן..."

אמר ר' חייא בר אבא: האחד בניסן (ביום שהוקם המשכן) מתו בניו של אהרן. ולמה מזכיר מיתתם ביום הכיפורים? אלא מלמד, שכשם שיום הכיפורים מכפר על ישראל- כך מיתתם של צדיקים מכפרת על ישראל. שנאמר: "כי ביום הזה יכפר עליכם לטוהר אתכם מכל חטאתיכם".

שנינו: "לא מתו נדב ואביהוא, אלא על שהורו הלכה לפני משה רבנו".

מעשה בתלמיד אחד, שהורה הלכה בפני רבו. אמר רבי אליעזר לאמא שלום אשתו: "זה אינו מוציא את שנתו, שהוא מת". וכך היה, שלא נגמרה השנה וחוא מת. אמרו לו תלמידיו: "רבנו, נביא אתה?" אמר להם: "לא נביא אנוכי, ולא בן נביא אנוכי, אלא כך מקובלני מרבתי: כל המורה הלכה לפני רבו- חייב מיתה".

בארבעה מקומות מזכיר הכתוב מיתתם של בני אהרן, וזכיר את חטאם. ומדוע מקפיד הכתוב להזכיר חטאם של בני אהרן כל זמן שמספר על מותם? "לחודיעך- שלא היה בידם אלא אותו עוון בלבד!".

אמר רבי אלעזר המודעי: "בוא וראה, כמה קשה מיתתם של נדב ואביהוא לפני הקב"ה, שבכל מקום שמזכיר את מיתתם, מזכיר חטאם. כל ככך למה? כדי לא ליתן פתחון פה לבאי עולם, שלא יאמרו: 'מעשים מקולקלים היו להם בסתר, ולפיכך מתו'. יח"ר שזכותם של צדיקים תגן עלינו ויתבטלו גזירות קשות מעם ישראל. **שבת שלום!**"

ואולם, אם דרכו של המוקצה להיות מונח על כלי היתר, אזי אף אם המוקצה נפל על הכלי שלא במתכוון, הרי הוא נעשה בסיס לדבר האסור.

בסיס לדבר האסור והמותר: כלי של היתר שהונח עליו מערב שבת גם מוקצה (מחמת גופו או מחמת חסרון כיס) וגם דבר היתר, הרי הוא: "בסיס לדבר האסור והמותר", ורשאי לנער את הכלי כדי שיפול המוקצה וישתמש בהיתר.

מגירה שיש בתוכה חפץ של מוקצה וחפץ של היתר, אם החפץ המותר יקר בעיניו יותר מחפץ המוקצה, אע"פ שלכל העולם החפץ של המוקצה שווה יותר, מותר לפתו את המגירה, אבל אם החפץ המוקצה חשוב בעיניו יותר מהחפץ המותר- אסור לפתוח את המגירה בשבת.

כגון: מגירה שיש בתוכה מיני מאכל כמו תה, קפה וסוכר, אע"פ שיש בה גם אבקת אפיה, כיוון שההיתר חשוב בעיניו יותר, מותר לפתחה בשבת. אך אם רוב ככל המאכלים הם מוקצה, כמו חומוס ושעועית לא מבושלים, אין לפתחה בשבת. (ואמנם אפשר לפתחה ע"י שינוי, כגון למשוך את הידית ע"י כף).

מגירה שיש בתוכה סיכות ראש וגומיות, וגם מכשירי כתיבה, כיוון שמוקצה הוא רק כלים שמלאכתם לאיסור, מותר לפתוח תא המגירה בשבת, ואין צורך לשער מה חשוב יותר.

מתוך
י"ג ט"ו י"ג

פינת ההלכה

בסיס לדבר האסור

דעת הבעלים: אין הכלי נעדה בסיס לדבר האסור אלא אם כן הונח המוקצה על ידי בעל הכלי, או על ידי אדם אחר בידיעתו של בעל הכלי או לטובתו. אבל אם הונח בלא ידיעתו ושלא לטובתו, אין הכלי נעשה בסיס לדבר האסור, ורשאי לנער כדי שיפול המוקצה וישתמש בכלי.

הונח במתכוון: וכמו כן אין הכלי נעשה בסיס לדבר האסור אלא רק אם הונח המוקצה בכוונה, אבל אם נפל המוקצה על הכלי, אינו נחשב המוקצה על הכלי, אינו נחשב כבסיס לדבר האסור, ורשאי לנער את הכלי כדי שיפול המוקצה וישתמש בכלי.

ולכן, אם הניח כסף על הכרית מערב שבת על דעת שישאר שם הכסף כל זמן בין השמשות, הרי הכרית נעשתה בסיס לדבר האסור ואסור לטלטלה אפילו לצורך גופה כמו לישון עליה. וכן אסור לנער בשבת כדי שיפול הכסף. אבל אם בטעות נפל הכסף על הכרית בערב שבת, רשאי לנער את הכרית כדי שהכסף ייפול מאליו וישתמש בכרית.

בסייעתא דשמיא, נמשיך בלימוד פרק חמישי, יח"ר שנזכה להתרחק מלשון הרע ונזכה לאהבת חנם וביאת גואל צדק מחרה.

הלכות לשון הרע, פרק חמישי, סעיף ח'

לספר על מחלה או חולשה גופנית של הזולת: אין לספר על הזולת כי הוא אדם חולני או חלש מבחינה גופנית. דברים אלו יכולים לגרום לו נזק. אמנם, מחלה וחולשה גופנית אינם באשמת האיש ואין בהם בושה, אולם פרסום הדבר יכול להזיק לו בעניינים שונים כגון מציאת עבודה או שידוך.

הלכות לשון הרע, פרק חמישי, סעיף ט'

לומר על הזולת כי הוא איש עני: אין לספר על אדם כי הוא עני וחסר אמצעים. דבר זה יכול לגרום לו נזק או קשיים, כגון אם ירצה לקנות באשראי ויסרבו לו בשל כך. מובן שין זה תלוי במצבים שונים, לפעמים גורמים לאדם נזק דווקא כשאומרים עליו שהוא אינו עני. לדוגמא, האומר על נצרך, המתפרנס מן הצדקה או מקבץ נדבות שהוא אינו עני, עלול לגרום בדבריו שאנשים יימנעו מלתמור בו.

זכות הלימוד בעלון לרפואת; הרב חוד בן סעדיה, שולמית בת חממה יונה, דוריית בת נאולה, דינה בת דיאמנטה, פיבי בת תמר, מול בת כוכבה, ברכה בת חביבה, שקד חיה בת אסנת, עליזה חסיה בת מול, הדסה בת תמר, ר' יצחק חיים בן שרה טובה. ישראל בן חנה.

"איש אמו ואביו תיראו"

אומר בעל הכתב סופר: התורה מדייקת מהמילה "איש", שמצוות מורא אב ואם אינה חלה רק בשעה שהבן סמוך על שולחן ההורים, אלא אפילו לאחר שהבן התבגר ועזב את בית ההורים והוא בבחינת "איש" העושה לעצמו ולביתו- גם אז חלה עליו מצוות מורא אב ואם. ועליו לקיים: "אימו ואביו תיראו".

ר' יהודה הנשיא אומר: גלוי וידוע לפי מי שאמר והיה העולם, שבן מכבד את אימו יותר מאביו, מפני שמשדלתו (מפייסת אותו) בדברים- לפיכך הקדים הקדוש ברוך הוא כיבוד אב לכיבוד אם, שנאמר: "כבד את אביך ואת אימך". וגלוי לפני מי שאמר והיה העולם, שהבן מתיירא מאביו יותר מאימו, מפני שמלמדו תורה- לפיכך הקדים הקדוש ברוך הוא מורא האם למורא האב, שנאמר: "איש אימו ואביו תיראו".

שנה תנא לפני רב נחמן: בזמן שאדם מצער את אביו ואת אימו, אומר הקב"ה: "יפה עשיתי שלא דרתי ביניהם, שאלמלא (שאלו) דרתי ביניהם- ציערוני. **רב יוסף** כשהיה שומע את קול רגליה של אימו, אמר "אעמוד מפני השכינה שבאה..."

זכות הלימוד בעלון להצלחת מוריה בת-שבע

תשובות...

- 1) כי הזהב מזכיר את חטא העגל ואין קטגור נעשה סנגור!
- 2) חמש פעמים.
- 3) עזאזל מורכב משתי חילים: עז+אל (=חזק, קשה). כלומר הר קשה וחזק.
- 4) פרק י"ח העוסק בדיני עריות וטהרת המשפחה.
- 5) רש"י= איש המזומן מאתמול. רשב"ם= איש הבקי בדרכי המדבר.
- רד"ק= איש חכם.
- 6) כדי ללמדנו שמיתת צדיקים מכפרת על ישראל כמו שיום הכיפורים מכפר.
- 7) אחרי-מות עוסקת בקדושת טהרת המשפחה, בקדושים יש 51 מצוות המביאות לקדושה.
- 8) מצוות מורא ההורים חלה גם על איש בוגר שהקים משפחה.
- 9) להזהיר שאם האב מבקש מהבן שיחלל את השבת, אסור לשמוע בקולו.
- 10) "לא תגנובו" בפרשתנו מתייחס לחמון ואילו בעשרת הדברות מדובר בגניבת נפשות.
- 11) א. "לא תקלל חרש ולפני עור לא תתן מכשול ויראת מאלוקיך". ב. "מפני שיבה תקום והדרת פני זקן ויראת מאלוקיך".
- 12) א. לקט. ב. פרט.
- 13) אם רואים אדם טובע בנהר חייבים לנסות להצילו.
- 14) לפי פרקי אבות: "בן 60 לזקנה, בן 70 לשיבה".

שו"ת מהפרשה

שאלות

- 1) מדוע הכהן הגדול אינו לובש בגדי זהב בכניסתו לקודש הקודשים?
- 2) כמה פעמים החליף הכהן הגדול את בגדיו?
- 3) מה פירוש המילה "עזאזל"?
- 4) איזה פרק מפרשת "אחרי-מות" קוראים במנחה של יום הכיפורים?
- 5) השעיר לעזאזל נשלח ביד "איש עיתי המדברה". ציין שלושה פירושים לכינוי זה!
- 6) מדוע נזכרת מיתת בני אהרון בתוך עניני יום הכיפורים?
- 7) מה הקשר בין פרשת אחרי-מות לבין פרשת קדושים?
- 8) מה מדייקים מהפסוק: "איש אמו ואביו תיראו"?
- 9) איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמורו". מה הקשר?
- 10) במה שונה הציווי "לא תגנובו" בפרשתנו מהציווי "לא תגנובו" שבעשרת הדברות?
- 11) על שתי מצוות בפרשת קדושים נאמר: "ויראת מאלוקיך". מהן המצוות?
- 12) כיצד נקראים בפרשת קדושים: א. שבלים שנשרו בקציר? ב. ענבים שנשרו בבציר?
- 13) איזו הלכה נלמדת מהפסוק: "לא תעמוד על דם רעך"?
- 14) "מפני שיבה תקום והדרת פני זקן". מאיזה גיל ניתן התואר: א. זקנה? ב. שיבה?

